

Biel Mesquida

Plagueta de notes (CCCCXXII)

Ataca la rentrée literària

01 UN TAST PRIMER. M'agradaria que la rentrée literària catalana fos espectacular i plena de novetats i llepolies extraordinàries per la seva varietat i excel·lència. Ara per ara tenc poques informacions del ruixat llibresc, amb algunes excepcions significatives. El passat dia 23 d'abril a Barcelona, entremig del trull fantàstic dels llibres i roses, em vaig trobar amb el company Jaume Cabré. Quan ens contàvem els nostres treballs literaris, em va deixar bocabadat perquè em digué que acabava una novel·la de mil pàgines que li havia costat vuit anys de feina. L'u de setembre va sortir *Jo confesso* (editorial Proa), que em fa moltes de ganes. Et recoman, Lector benèvol, que si en vols veure la primera crítica, vagis al blog de Joan Josep Isern, *Totxanes, totxos i maons* <http://blocs.mesvilaweb.cat/jotajotai>, i el dia 3 de setembre llegiràs una magnífica anàlisi d'aquest text novel·lesc de Cabré, considerat pel crític com una catedral narrativa que honora el seu autor i la literatura a què pertany i que es convertirà, segons ens diu, en un dels clàssics catalans del segle XXI. Un clàssic estimat ens arribarà també aquesta tardor: *Lodissea* (editorial Proa), en versió de Joan F. Mira, en què aquest escriptor i hel·lenista ens ofereix l'obra d'Homer tot respectant l'estructura en hexàmetres de l'original. Una altra riquesa per a la nostra cultura. Louise Labé no se sap si va escriure aquests *Sonets* (Quaderns Crema) que Begoña Capllonch ha traduït magníficament. Hi ha estudis que diuen que la Labé va ser una impostura creada per un grup de poetes lionesos (Maurice Scève i Claude de Taillemont entre d'altres) per tal de rivalitzar amb la Laura de Petrarca. De totes formes, hi ha vint-i-quatre sonets en edició bilingüe extraordinaris. Un llibre que m'ha colpit perquè ens devetla el clima de destrucció del segle XX és *Història d'un estat clandestí* (Quaderns Crema) de Jan Karski, molt ben traduït per Carles Miró. Aquest autor que conta la seva vida, de vertader nom Jan Kozielski, era un polonès que va rebre com a missió fer de correu entre el govern polonès a l'exili i la resistència

'Plataforma', muntatge de Calixto Bieito sobre l'obra de Michel Houellebecq que es va representar a la Fira de Teatre de Manacor l'any 2006. DAVID RUANO

interior al començament de la Segona Guerra Mundial. En una visita al gueto de Varsòvia i a un camp de concentració es va témer del terrible pla sistemàtic de la destrucció del poble jueu. I ho va comunicar a tot el món, govern polonès a Londres, govern anglès, president dels Estats Units, etc., que l'escoltaven amb incredulitat. Un llibre esfereïdor i molt recomanable per saber la complexitat del segle de la megamort.

02 HOUELLEBECQ JA ÉS GONCOURT. I ara un llibre que ha mogut cel i terra perquè l'any passat va guanyar el prestigiós premi Goncourt i perquè Houellebecq és un

provocador nat: *El mapa i el territori* (Flammarion en francès, Empúries en català i Anagrama en espanyol). Primer de tot he de dir que Houellebecq em va caure molt bé en els seus primers llibres, *Ampliació del camp de batalla* i *Les partícules elementals*, perquè era una veu novella que destapava amb crueltat, poesia, humor i una llengua fulgurant el buit i la desolació dels personatges del final del segle XX. Després les seves altres obres, *Plataforma*, *Lanzarote* i *El món com a supermercat*, baixaren molt de valor. Ara, amb aquesta darrera, he quedat defraudat de les expectatives que em donava el premi i una crítica que el posava al setè cel. Per exemple,

Benoît Duteurtre deia: "Michel Houellebecq és un d'aquests escriptors l'obra dels quals resumeix una època i imprimeix un gir a la història de la literatura." Hipèrbole pura! *El mapa i el territori* puc assegurar que és una novel·la entretinguda, però sense la profunditat anunciada. Tenia tots els elements per aconseguir-ho: un protagonista com Jed Martin, un pintor que es fa des del no-res i troba l'èxit mundial; a través d'ell podem veure un panorama de l'art i de la literatura actual des d'una posició crítica, però al meu entendre crítica fàcil; uns entremaliaments on mescla romanticisme (la relació paterno-filial, els pocs amors de Jed), tesis sobre l'art contemporani (animalades com dir que en Picasso és una merda! i d'altres teories wikipediesques en què hi toca més, sobretot quan es refereix al mercat de l'art), novel·la negra (una intriga final molt light), un sarcasme (de vegades molt avorrit i d'altres informatiu) i un cinisme que intenta ser corrosiu i només ateny el somriure benevolent (l'autoreferencialitat d'un dels protagonistes i alguns altres noms i llinatges vertaders utilitzats en forma de ficció poden ser troballes). De totes formes, segons quin fragment plens d'enginy i perquè tenc una certa debilitat per l'autor, recoman aquesta novel·la als lectors curiosos que volen saber per on s'esmuny la civilització francesa.

03 QUATRE OBITUARIS. Aquest mes d'agost i començament de setembre de MMXI han mort quatre persones que eren creadores i lluitadores de la cultura catalana dins tres territoris ben diferents i de tres edats ben diverses: el savi i polític Heribert Barrera de 94 anys, el catedràtic de genètica Antoni Prevosti de 92 anys, el poeta Bartomeu Fiol de 78 anys i el periodista Josep-Joan Rosselló de 53 anys. Crec que escriure sobre una persona morta li dona vida, per la qual cosa ara no vull fer uns perfils atropellats d'aquests tres homes que en territoris ben variats han enriquit la llengua i cultura catalanes, i la setmana que ve glossaré els seus treballs i dies.

Cristóbal Colón era de Pontevedra

Paseo de ronda

POR FRANCESC M. ROTGER

01 Ni de Felanitx, ni genovés. Acérquense ustedes a la bella Pontevedra y sabrán que **Cristóbal Colón** era de por allí (colon-gallego.com) y que su verdadero nombre era **Pedro Madruga**. Vinculado por cierto a los **Sotomayor**, cuyo más ilustre representante, **Payo Gómez**, embajador ante **Tamerlán**, descansa en las ruinas pontevedresas de Santo Domingo. ¿Que no se creen lo del Colón gallego? Pues tiene el mismo fundamento que lo del Colón mallorquín. Ah, los de Pontevedra se traen a sus fiestas el espectáculo *Cavalls de Menorca*, visto aquí en la **Quarterada Teatral** de Santa Eugènia.

02 En otra preciosa ciudad gallega, A Coruña, me encuentro el festival de la historieta **Vñe-**

tas desde o Atlántico, que incluye la colectiva *Viaje con nosotros*, en la que participa **Max**, y una exposición de **Pere Joan** con su trabajo para *Nocilla Experience*. En Coruña se ubica también un rincón que el huésped de Mallorca **Albert Camus** nunca pudo visitar, por culpa del franquismo: la casa natal de su amada **María Casares**.

03 La prodigiosa Santiago de Compostela celebra en verano el **Festival dos Abrazos**, que incluye *Heart Wash*, de **Mar Gómez**, y *Atempo*, con la manacorina **Marilén Ribot**, que formaron parte del último ciclo (y recalco lo de último, tal y como están las cosas) **Palma amb la Dansa**. Si opta uno por los locales con música en vivo, puede acercarse al Ultramarinos, donde sobre esas mismas fechas actúa el mallorquín **Riki López**. Y si le interesa el pasado reciente, visitar en el Parlamento una exposición sobre la autonomía gallega, con un jovencísimo **Mariano Rajoy**, diputado a los 26 años.

Josep-Joan Rosselló. DIARIO DE MALLORCA

04 Vale la pena acercarse desde Santiago hasta la **Fundación Camilo José Cela**, en Iria Flavia, con su

impresionante colección de libros, manuscritos, recuerdos personales, galardones (del **Fomento del Turismo**, del **Círculo Mallorquín...**), obras de arte (**Miró**, **Coronado**, **Ulbricht**, **Joan Bonet**) y, por supuesto, la serie completa de *Papeles de Son Armadans*. Sólo de pensar que estos espléndidos fondos podrían estar en Mallorca, me pongo de los nervios. Muy cerca descansa, bajo un olivo, el **Nobel** que pasó media vida entre nosotros. Hay otra fundación, en Santiago, dedicada a **Gonzalo Torrente Ballester**, de abuelo mallorquín; pero no pierdan el tiempo llamando a la puerta ni al teléfono, ya lo hicimos nosotros varias veces, sin éxito.

05 El verano se ha llevado a dos excelentes autores y dos grandes personas, el poeta **Bartomeu Fiol** (que concibió en uno de sus poemas un epitafio magnífico: "No era dels nostres") y el periodista **Josep-Joan Rosselló**, compañero de muchos años y coordinador que fuera del suplemento cultural de esta casa. A ambos, mi admiración y mi respeto.